

Sygn. akt V CK 457/05

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian (przewodniczący)

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa J.B.

przeciwko "W." S.A.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 9 lutego 2006 r.,

kasacji powoda od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 3 lutego 2005 r., sygn. akt [...],

oddala kasację.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w K. postanowieniem z dnia 27 września 2004 r. oddalił wniosek powoda o podjęcie zawieszzonego postępowania i umorzył postępowanie w sprawie.

Sąd ustalił, że postępowanie w sprawie zostało zwieszzone na zgodny wniosek stron postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2001 r. W ciągu trzech lat od wydania tego orzeczenia żadna ze stron nie wniosła o podjęcia zawieszzonego postępowania. Powód złożył wniosek w tej sprawie dopiero dnia 16 września 2004 r.

Sąd, podkreślając, że spóźniony wniosek powoda jest bezskuteczny, umorzył postępowanie na podstawie art. 182 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy zaskarżonym postanowieniem oddalił zażalenie powoda, dzielając ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji.

Sąd odwoławczy podkreślił, odwołując się do judykatury Sądu Najwyższego, że postępowanie zawieszono na zgodny wniosek stron i z przyczyn wskazanych w art. 177 § 1 pkt 5 i 6 k.p.c. umarza się nie badając, czy przyczyny zawieszenia były słuszne. Dlatego zarzut skarżącego, że rzeczywista przyczyna zawieszenia postępowania była inna niż wskazana w postanowieniu z dnia 31 sierpnia 2001 r. należało uznać za bezskuteczny.

W kasacji, opartej tylko na drugiej podstawie z art. 393¹ k.p.c., pełnomocnik powoda zarzucił naruszenie art. 182 § 1 w zw. z art. 178 k.p.c. przez jego zastosowanie oraz art. 180 § 1 pkt 4 w zw. z art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie. Powołując się na tę podstawę kasacyjną, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania bądź o uchylenie orzeczeń Sądów obu instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

O umorzeniu zawieszzonego postępowania na podstawie art. 182 § 1 k.p.c. decydują wskazane w tym przepisie przyczyny zawieszenia. Judykatura

przyjmowała, że podstawę tej decyzji stanowią rzeczywiste przyczyny zawieszenia, a nie wskazane w postanowieniu o zawieszeniu. Sąd Najwyższy wyraził taki pogląd np. w postanowieniu z dnia 14 września 1977 r., III CRN 194/74 (OSPika 1978, nr 4, poz. 80) i w postanowieniu z dnia 15 kwietnia 1983 r. IV PRN 4/83 (OSNC 1983, nr 10, poz. 167) oraz w uchwale z dnia 25 lutego 1985 r., III CZP 86/84 (OSNC 1985, nr 11, poz. 168). To stanowisko zostało jednak zakwestionowane w nowszej judykaturze. Obecnie przyjmuje się, że sąd, umarzając postępowanie zawieszone na zgodny wniosek stron i z przyczyn wskazanych w art. 177 § 1 pkt 5 i 6 k.p.c., nie bada, czy przyczyna wskazana w postanowieniu o zawieszeniu postępowania rzeczywiście istniała. Ten kierunek orzecznictwa, zapoczątkowany postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1998 r., II CKN 713/98 (OSP 1999, nr 10, poz. 176), jest kontynuowany. Sąd Najwyższy opowiedział się za nim, mimo podzielonych głosów w piśmiennictwie, w kolejnych orzeczeniach np. w postanowieniu z dnia z dnia 7 lutego 2003 r., III CK 276/02 i w postanowieniu z dnia 18 czerwca 2004 r., II CK 383/03.

Sąd Najwyższy, przedstawiając w tych postanowieniach odmienne stanowisko od wyrażonego we wcześniejszym orzecznictwie, podkreślił zawarty w art. 182 § 1 k.p.c. zamknięty katalog przyczyn umorzenia i określone w nim zasady umorzenia. Użyte w przytoczonym przepisie słowo „umarza” oznacza, że sąd musi wydać postanowienie o umorzeniu zawieszono postępowania, jeżeli została spełniona wskazana w nim przesłanka (nie zgłoszenie wniosku o podjęcie postępowania w ciągu trzech lat od daty postanowienia o zawieszeniu). Jeżeli zatem w prawomocnym postanowieniu o zawieszeniu postępowania została wskazana przyczyna zwieszenia, to nie ma podstaw do weryfikowania jej na etapie umarzania zawieszono postępowania. Taki obowiązek nie wynika ani z art. 182 § 2 k.p.c., ani z innych przepisów. Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. prawomocne postanowienie wiąże natomiast m. in. sąd, który je wydał, jak również inne sądy. W tej sytuacji kontrola przyczyny zawieszenia postępowania i oświadczeń stron na etapie orzekania w przedmiocie umorzenia zawieszono postępowania oznaczałaby w istocie kontrolę prawidłowości prawomocnego postanowienia. W konsekwencji należy przyjąć, że prawomocne postanowienie o zawieszeniu

postępowania – zawierające przyczynę zawieszenia – ma prejudycjalny charakter dla umorzenia postępowania.

Nieuzasadnione są obawy związane ze stwierdzanymi w praktyce sądowej nieprawidłowościami stosowania przepisów o zawieszeniu postępowania i umarzeniu postępowania sądowego. Zasadność zawieszenia postępowania podlega bowiem kontroli instancyjnej w drodze zażalenia (art. 394 § 1 pkt 6 k.p.c.). Strona ma też stosunkowo długi okres do wystąpienia z wnioskiem o podjęcie zawieszono postępowania.

Nie bez znaczenia jest także to, że przewidziane w art. 182 § 1 k.p.c. umorzenie zawieszono postępowania powinno przeciwdziałać bezczynności stron w sytuacji, w której ich aktywność mogłaby usunąć przyczynę zawieszenia. Jest to istotne rozwiązanie z punktu widzenia sprawności postępowania i wykładnia przepisów nie powinna osłabiać jego znaczenia.

Sąd Najwyższy, oceniając krytycznie dotychczasowe orzecznictwo, podkreślił również, że przeciwko jego kontynuacji przemawiają zmiany kodeksu postępowania cywilnego, zapoczątkowane ustawą z dnia 1 marca 1996 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 189), polegające na wzmocnieniu zasady dyspozycyjności w postępowaniu sądowym. Obecnie „gospodarzem procesu” są w zasadzie strony i one ponoszą ryzyko zaniechania czynności chroniących przed niekorzystnymi skutkami procesowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998 r., II CKN 656/97, OSNC 1998, nr 12. poz. 208). Również zasada prawdy materialnej nie jest obecnie bezwzględnie obowiązującą regułą w postępowaniu sądowym (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., III CZP 115/03, OSNC 2005 nr 5, poz. 77).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym kasację podziela kierunek orzecznictwa przyjęty w przytoczonej nowszej judykaturze. To oznacza, że zarzuty naruszenia wskazanych w kasacji przepisów postępowania, odwołujące się do wcześniejszego orzecznictwa Sądu Najwyższego, są nieuzasadnione. Nie można bowiem podzielić zapatrywania skarżącego, że sąd, orzekając w przedmiocie umorzenia postępowania na podstawie art. 182 § 1 k.p.c., nie jest związany –

wskazaną w prawomocnym postanowieniu o zawieszeniu postępowania – przyczyną zawieszenia w postaci zgodnego wniosku stron (art. 178 k.p.c.).

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy – na podstawie art. 393¹² w zw. z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. (Dz. U. z 2005 r., Nr 13, poz. 98) – orzekł, jak w sentencji postanowienia.